

Memo – 12 januari 2022

Evaluatierapportage Uitvoeringsagenda Rozendaal Energieneutraal 2050

Sinds de zomer van 2019, na vaststelling van de Uitvoeringsagenda Rozendaal energieneutraal 2050, is gestart met de uitvoering van verschillende activiteiten opgenomen in de Uitvoeringskalender. In dit memo wordt teruggekeken op de behaalde resultaten sinds de start van deze Uitvoeringsagenda. We kijken hierbij terug op de uitgevoerde activiteiten en bijbehorende resultaten over de jaren 2019-2020-2021.

Het eerste hoofdstuk biedt een terugblik op de uitgevoerde activiteiten per werklijn. In hoofdstuk 2 komen de geboekte resultaten aan bod, en worden deze afgezet tegen de beoogde doelstellingen. Een financiële verantwoording is opgenomen in hoofdstuk 3. Tot slot wordt in hoofdstuk 4 een doorkijk naar het vervolg gegeven.

1 Terugblik uitvoering activiteiten per werklijn

Werklijn energiebesparing

Na de zomer van 2019 is gestart met de uitwerking van financieel instrumentarium, om inwoners te enthousiasmeren en stimuleren om zelf aan de slag te gaan met het verduurzamen van hun woning en woonomgeving. Bij de start van het jaar 2020 hebben we een samenhangend activiteitenprogramma gelanceerd gericht op energiebesparing en de verduurzaming van de woningvoorraad.

Als we terugkijken op de resultaten van afgelopen jaren kan geconcludeerd worden dat de ingezette activiteiten hebben geleid tot het in beweging krijgen van de Rozendalers om zelf actief aan de slag te gaan met het verduurzamen van hun woning. De volgende activiteiten zijn daarbij ingezet:

- Inzet financieel instrumentarium ter ondersteuning van woningeigenaren
  - o Subsidieregeling Energietransitie particuliere woningen Rozendaal (1 januari 2020 – 1 januari 2022)
  - o Toekomstbestendig Wonen Lening Gelderland – gemeente Rozendaal (1 januari 2020 – doorlopend)
- Collectieve inkoop acties Winst uit je Woning
  - o Voorjaarsronde van maart tot eind mei 2020
  - o Najaarsronde van oktober tot eind december 2020
  - o Zomerronde van eind mei tot eind augustus 2021
- Inzet Energiecoach Rozendaal
- Expositie Duurzaam Rozendaal in de Torckschool, in samenwerking met lokale werkgroep Duurzaamheid
- Inloopavond voor monument-eigenaren rond verduurzamingsmogelijkheden in samenwerking met Gelders Genootschap
- Verruiming (beleids)nota Ruimtelijke Kwaliteit voor verduurzaming monumenten
- Lancering herkenbare Duurzaam Rozendaal – campagne:
  - o Website www.duurzaamrozendaal.nl
  - o Huis-aan-huis verspreide informatieve folder rond Duurzaam Wonen in Rozendaal

Voorzien was in het najaar van 2020 en 2021 nog van start te gaan met een expliciete najaarscampagne rond het thema energiebesparing, waarbij beoogd was om een inloopbijeenkomst te organiseren voor inwoners ('kleinschalige *lekker wonen beurs*') in combinatie met de Duurzame Huizen Route (eind oktober/begin november). Deze activiteiten zijn niet actief opgepakt in verband met beperkende mogelijkheden door COVID-19.

Tevens was voorzien om in 2020 aan de slag te gaan met een plan van aanpak voor verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed. Deze activiteiten zijn pas recent opgepakt in verband met beperkende mogelijkheden door COVID-19 en langdurig ziekteverlof van een medewerker. De resultaten hiervan worden voorzien rond de zomer van 2022.

Werklijn duurzame opwekking

Op het gebied van duurzame opwekking zijn drie concrete activiteiten uitgevoerd. Dit betreft de op- en inrichting van de coöperatie ZonneRoos en de actieve deelname aan de ruimtelijke ateliers binnen de RES-opgave rond zoeklocaties voor grootschalige energie opwekking (zon en wind). Voor wat betreft de coöperatie ZonneRoos heeft de gemeente alleen een faciliterende rol vervuld om de oprichting mede mogelijk te maken. Dit betreft een Rozendaals initiatief, waarbij in eerste instantie geen actieve inzet vanuit gemeente wordt verwacht. Wel is het zo dat we met elkaar zullen blijven afstemmen komende periode op het vlak van mogelijkheden van coöperatieve duurzame energieopwekking.

Tevens is in 2020 een quickscan uitgevoerd voor intern gebruik door een extern bureau naar de potentie van grondgebonden zonneparken op een aantal locaties in Rozendaal. Dit inzicht wordt gebruikt in de verdere besluitvorming rondom onder andere de potentie van duurzame energieopwekkingsprojecten in Rozendaal, participatie in duurzame opwekkingsprojecten elders in de regio of benodigde extra besparingsprogramma's om energieneutraal te zijn in 2050.

Aansluitend op deze quickscan was binnen deze werklijn voorzien om een ruimtelijk-maatschappelijk beleidskader voor duurzame energie opwekking uit te werken. Met het oog op de benodigde ontwikkeling van een Omgevingsvisie voor Rozendaal is besloten deze uitwerking in 2022 als integraal onderdeel van deze Omgevingsvisie op te pakken en uit te werken. Daarmee is deze activiteit doorgeschoven naar het jaarprogramma voor 2022.

Werklijn duurzame warmte

Binnen de werklijn duurzame warmte stond voor 2020, als opmaat naar de uitwerking van een Transitievisie Warmte, een excursieprogramma gepland. Beoogd was om vroegtijdig geïnformeerd te worden op de verschillende (aardgasvrije) warmte-oplossingsrichtingen. Daarbij waren excursies voorzien naar het aardgasvrije proeftuinproject in Nagele, naar het zonnedorp Loenen (CVVP-project: communitybased virtual powerplant project) en naar een waterstofketel-proefproject in Lochem. Vanwege COVID-19 is dit excursieprogramma vooralsnog geparkeerd, mogelijk dat hier in het voorjaar van 2022 wel invulling aan kan worden gegeven (al dan niet in combinatie met het introductieprogramma van de nieuwe gemeenteraad). In 2020 vond al wel regelmatig afstemming plaats met omliggende gemeenten over de warmteopties die zij binnen buurten en wijken verkennen, om hier zoveel mogelijk kennis & ervaring uit te wisselen.

In het kader van bewustwording op de warmtetransitie-opgave richting inwoners is de Factsheet Duurzaam Verwarmen uitgewerkt als onderdeel van de DuurzaamRozendaal-campagne. Deze factsheet biedt inzicht in de mogelijkheden van verduurzaming van de woning, om deze in stappen aardgasvrij-ready te maken. Zolang nog niet bekend is welk warmte-alternatief uiteindelijk zal worden doorgevoerd binnen buurten van Rozendaal kan al wel ingezet worden op het zoveel mogelijk terugbrengen van de warmtevraag (onder meer door besparing, isolatie en slim verwarmen).

Tot slot is in 2021 in opdracht van de gemeente een Transitievisie Warmte (TVW) uitgewerkt door een extern adviesbureau. Deze visie is begin november 2021 door de gemeenteraad vastgesteld. De TVW bevat een analyse van technische (on)mogelijkheden die er zijn om over te stappen naar een aardgasvrije verwarmingsmethode op buurtniveau. Ook biedt deze visie inzicht in de wijze waarop deze omschakeling gerealiseerd kan worden en wat dit betekent voor direct betrokkenen (inwoners, bedrijven, organisaties en andere betrokkenen in de gemeente). In het kader van de uitwerking van de Transitievisie Warmte zijn voor de zomer van 2021 drie buurtgesprekken georganiseerd voor inwoners van verschillende buurten in Rozendaal. In totaal hebben 60 inwoners (3 x 20) met elkaar van gedachten gewisseld over het thema duurzaam en comfortabel wonen, en hebben ze wensen en bedenkingen ingebracht ten aanzien van de warmtetransitie. Ook zijn huurders van woningbouwcorporatie Portaal uitgenodigd voor een gesprek op de Moestuin, in de daarvoor georganiseerde buurtbus.

Werklijn Klimaat

Binnen het klimaatadaptatiespoor zijn verschillende activiteiten opgenomen, waar we voor de uitvoering van de activiteiten samenwerken binnen de werkregio Veluwezoom met gemeenten Arnhem en Rheden en met Waterschappen Rijn en IJssel en Rivierenland. In 2021 heeft de werkregio Veluwezoom in een eerste aanvraagronde aanspraak gemaakt op gelden uit de Impulsregeling Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie, waarbij 25% cofinanciering wordt ontvangen voor het versneld uitvoeren van maatregelen rond de thema's

wateroverlast, droogte en/of hittestress. In deze aanvraag zijn vier projecten opgenomen die uitgevoerd worden binnen gemeente Arnhem en gemeente Rheden.

In 2020 is de werkgroep Biodiversiteit, als onderdeel van de lokale werkgroep Duurzaam Rozendaal, aan de slag gegaan met concrete acties zoals het inzaaien van boomspiegels met bloemenmengsels ter bevordering van de biodiversiteit en is tijdens de Burendag met kinderen gewerkt aan bijen/insecten-hotels. Ook is de werkgroep samen met de gemeente aan de slag gegaan met de herinrichting van openbaar groen.

Werklijn Bewustwording & Communicatie

Eind 2019 is een extern bureau gestart met de uitwerking van verschillend campagnemateriaal voor Duurzaam Rozendaal. De poster voor de Expositie, de folder Duurzaam Wonen in Rozendaal, de Factsheet Duurzaam Verwarmen en de website www.duurzaamrozendaal.nl zijn concrete resultaten die inmiddels zijn opgeleverd en worden gebruikt binnen de campagne Duurzaam Rozendaal.

2 Geboekte resultaten ten aanzien van de opgave energietransitie

Monitoring op de opgave

Metten is weten. Om de uitvoering van de uitvoeringsagenda Rozendaal energieneutraal 2050 te kunnen aan- en bijsturen is goede informatie nodig. Liggen we op koers op weg naar de realisatie van de ambities richting een Energieneutraal Rozendaal in 2050? En realiseren we werkelijk de gewenste resultaten? Bereiken we het beoogde effect met de door ons ingezette maatregelen?

In de Uitvoeringsagenda Rozendaal Energieneutraal 2050 zijn de energieverbruiken binnen de gebouwde omgeving van Rozendaal gehanteerd om een 'nulsituatie' te schetsen. Op basis van de gepresenteerde jaarlijkse energieverbruiksgegevens van 2018 is een pad uitgestippeld om **ieder jaar 1,5% energie reductie** te realiseren (vermindering van de energievraag), en daar **jaarlijks additioneel 2% duurzame energieopwekking** aan toe te voegen. Deze jaarlijkse doelstellingen sluiten aan bij de gemaakte regionale doelstellingen binnen de regio Arnhem Nijmegen (op basis van de Regionale Routekaart naar een energieneutrale regio in 2050). Om de voortgang op de opgave te monitoren is afgesproken dat we de door het rijk aangeboden tooling en datasets gebruiken (www.klimaatmonitor.nl).

Inzicht in gemiddeld energieverbruik woningen Rozendaal 2014-2020 (bron: Klimaatmonitor.nl)

Op basis van CBS-gegevens van afgelopen jaren valt af te lezen dat het gemiddeld gasverbruik in woningen in Rozendaal licht is afgenomen, dat geldt zowel voor koopwoningen als voor huurwoningen. Aandachtspunt hier is dat koopwoningen met name de laatste twee jaren (2019-2020) een substantiële daling laten zien, terwijl dit niet geldt voor de huurwoningen (verbruik 2020 kent een lichte stijging ten opzichte van verbruik 2019!). Het gemiddeld elektriciteitsverbruik is met name bij huurwoningen in Rozendaal licht gedaald, voor koopwoningen geldt dat er overall een lichte daling is te zien, maar met name in 2019 en 2020 weer een lichte stijging in verbruik te zien is. De vraag is echter wel in hoeverre de lichte daling in verbruiksgegevens is toe te schrijven aan de ingezette acties vanuit de uitvoeringsagenda, deze worden ook beïnvloed door andere factoren, zoals een toename van de woningvoorraad met een 'gemiddeld ander verbruiksniveau' (nieuwbouw De Del) of veranderingen in huishoudensamenstelling (door nieuwe bewoners). Ook is de dataset voor het jaar 2021 nog niet beschikbaar, waardoor onderstaande grafieken nog geen volledig beeld voor de uitvoeringsperiode van de uitvoeringsagenda geven.

Geboekte resultaten Uitvoeringsagenda 2019-2021 in vogelvlucht

De datasets vanuit de Klimaatmonitor geven onvoldoende actueel inzicht, maar bieden wel houvast om de uitvoering van het energieprogramma komende jaren aan te blijven toetsen. Voor deze evaluatierapportage hebben we daarom ook de output van ingezette trajecten en activiteiten zoals de subsidieregeling, de toekomstbestendig wonen lening en de collectieve inkoopactie van Winst uit je Woning in beeld gebracht. De resultaten van deze acties bieden een goed overzicht van het effectieve bereik van uitgevoerde maatregelen inwoners van Rozendaal te enthousiasmeren en stimuleren, om op basis daarvan actief hun woningen verder te verduurzamen. Ook maken we dankbaar gebruik van de enquête van de werkgroep duurzaamheid. In 2021 heeft de Werkgroep Duurzaam Rozendaal inwoners van Rozendaal door middel van een enquête gevraagd naar de energetische conditie van hun woning en de plannen om in de nabije toekomst maatregelen te treffen. De rapportage met resultaten daarvan is in de bijlage opgenomen. Deze enquête is een vervolg op een soortgelijke enquête van de werkgroep uit 2018. De werkgroep beoogd om deze enquête-vorm ook in de toekomst in te blijven zetten, op basis waarvan ook aanvullende inzichten kunnen worden opgedaan.

Resultaten werklijn energiebesparing

Bereik aantal inwoners als gevolg van bijeenkomsten

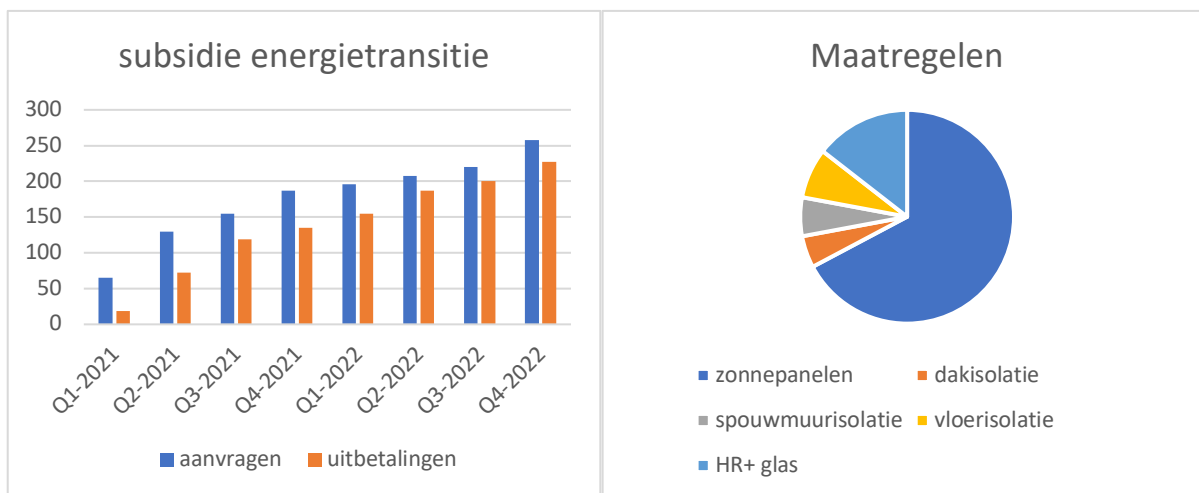
Om inwoners te stimuleren en enthousiasmeren om in beweging te komen om zelf aan de slag te gaan met energiebesparing organiseerden we afgelopen jaren diverse bijeenkomsten:

- o 65 bezoekers tijdens de Informatiebijeenkomst voor de collectieve inkoopactie Winst uit je Woning (maart 2020)
- o 40 bezoekers voor de expositie Duurzaam Rozendaal in de Torckschool (voorjaar 2020)
- o 10 huishoudens tijdens inloopbijeenkomst rond verduurzaming monumenten (maart 2020)
- o 40 1-op-1 gesprekken met Energiecoach Rozendaal (doorlopende activiteit)
- o 3 x 20 inwoners aan tafel tijdens de buurtgesprekken rond 'Duurzaam en comfortabel Wonen' (juni 2021) + diverse inwoners van de huur- en koopwoningen aan de Moestuin

Subsidieregeling Energietransitie bestaande woningen Rozendaal

De koppeling van specifieke activiteiten aan de inzet van financieel instrumentarium is bijzonder succesvol gebleken afgelopen periode. Binnen een periode van twee jaar tijd hebben 258 van de 683 woningen in Rozendaal deze positieve duurzaamheidsimpuls actief omgezet tot het daadwerkelijk investeren in zonnepanelen en/of isolatiemaatregelen.

De in totaal 258 subsidieaanvragen (in de periode van 1 januari 2020 tot 1 januari 2022) komen uit 36 van de in totaal 42 straten binnen onze gemeente. Het merendeel van de aanvragen heeft betrekking op de plaatsing van zonnepanelen (195 aanvragen toegekend). De overige aanvragen hebben betrekking op plaatsing van HR++ glas (42 aanvragen toegekend), toepassen van spouwmuurisolatie (17 aanvragen toegekend), dakisolatie (14 aanvragen toegekend) en vloerisolatie (22 aanvragen toegekend). In totaal is daarmee ongeveer 75% van het beschikbare krediet aangesproken. Tot op dit moment hebben 227 huishoudens het subsidiebedrag ontvangen.

Verduurzaming Monumenten

Ook eigenaren van monumenten hebben gebruik gemaakt van de subsidieregeling energietransitie:

- één gemeentelijk monument met zonnepanelen
- twee rijksmonument met zonnepanelen aangebracht
- één rijksmonument met dak- en spouwmuurisolatie en HR++ glas.

Toekomstbestendig wonen lening

In totaal hebben negen particuliere woningeigenaren een aanvraag ingediend voor een toekomstbestendig wonen lening. Op het moment van dit schrijven zijn inmiddels zeven leningen door SVn verstrekt, de overige twee aanvragen doorlopen momenteel de aanvraagprocedure.

Collectieve inkoopactie Winst uit je Woning

In 2020 hebben in totaal 121 deelnemers meegedaan aan de collectieve inkoopactie Winst uit je Woning, waarvan uiteindelijk 32 deelnemers daadwerkelijk geïnvesteerd hebben in vloerisolatie (9x), spouwmuurisolatie (5x), hr ++ glas (3x) of zonnepanelen (15x) via het inkoopcollectief Winst uit je Woning. In de zomerperiode van 2021 is een nieuwe collectieve inkoopronde gestart, waar in totaal 14 deelnemers aan hebben meegedaan en voor 20 verschillende maatregelen offerte hebben aangevraagd. Van de 14 deelnemers hebben uiteindelijk 2 deelnemers daadwerkelijk geïnvesteerd in uitvoering van maatregelen (de exacte toepassing van type maatregel is op dit moment niet bekend).

Toetsing aan de doelstellingen energiereductie & additional duurzame energie opwekking

Wanneer we de energiereductiedoelstelling van 1,5% afzetten tegen het aantal woningeigenaren dat afgelopen jaren heeft geïnvesteerd in het verduurzamen van de woning, kan geconstateerd worden dat de beoogde verduurzaming van 10 woningen per jaar¹ ruimschoots behaald is. Daarmee liggen we goed op koers richting een vergaand verduurzaamde woningvoorraad in 2050.

Ook de doelstelling om jaarlijks 2% additionele duurzame energie opwekking in Rozendaal te realiseren lijkt ruimschoots behaald, in totaal legden 195 woningeigenaren zonnepanelen op het dak door gebruik te maken van de subsidieregeling.

Resultaten werklijn duurzame opwek

In Rozendaal zetten we in op het maximaal benutten van beschikbaar (dak)oppervlak binnen de bebouwde kom voor de opwekking van zonne-energie. Binnen de werklijn duurzame opwek zijn daartoe sinds 2020:

- 40 leden verenigd binnen de energie coöperatie ZonneRoos, en 17 afnemers van energie van dezelfde coöperatie
- 195 daken van woningen belegd met zonnepanelen, waaronder 3 monumenten

Werklijn duurzame warmte

Met de vaststelling van de Transitievisie Warmte is een eerste concrete stap gezet in de warmtetransitieopgave van Rozendaal. De transitievisie warmte heeft concreet opgeleverd dat:

- a. binnen Rozendaal géén buurten worden verplicht om voor 2030 van het aardgas af te gaan;
- b. in drie buurten (Moestuyn, Leermolens Enk en omgeving Delhoevelaan) wordt gestart met een buurtuitvoeringsplan, om de mogelijkheden van een kleinschalig collectief warmtenet te verkennen;
- c. In overige buurten onverminderd wordt verder gewerkt aan het zoveel mogelijk terugbrengen van de warmtevraag.

Komende jaren wordt de visie verder uitgewerkt per buurt (tot een BUP – Buurt Uitvoeringsplan). Pas dan worden definitieve keuzes gemaakt voor de wijze van duurzaam verwarmen en welke energie -infrastructuur de buurt daarbij nodig heeft. Dit gebeurt in samenspraak met bewoners, woningbouwcorporatie Portaal, de lokale werkgroep Duurzaam Rozendaal, netbeheerder Liander en andere betrokkenen, in lijn met de Omgevingswet.

---

¹ Wanneer we bij een 1,5% energiebesparingsdoelstelling op de volledige woningvoorraad een vrij platte verdeelsleutel hanteren, leidt deze doelstelling tot het jaarlijks verduurzamen van 1,5% van de in totaal 683 woningen, dat zijn 10 woningen.

Werklijn bewustwording & communicatie

Naast de organisatie van verschillende bijeenkomsten zoals genoemd in het overzicht hierboven, is afgelopen jaren ook ingezet op het zoveel mogelijk informeren, stimuleren en enthousiasmeren van inwoners door ze laagdrempelig informatie aan te bieden.

Dit is bereikt door:

- Huis-aan-huis verspreiding van de folder Duurzaam Wonen in Rozendaal
- Regelmatig plaatsen van artikelen in In de Roos
- Lancering website www.duurzaamrozendaal.nl
- Uitwerking van graphics/factsheet duurzaam verwarmen

3 Financiële verantwoording

Werkbudget per werklijn

In de Uitvoeringsagenda is in 2019 per werklijn een (indicatieve) begroting opgenomen voor de beoogde investeringen in de jaren 2019-2020-2021 om de verschillende activiteiten en projecten uit te kunnen voeren. Naast een jaarlijks uitvoeringsbudget was er voor de uitvoering van activiteiten extra capaciteit (ten opzichte van de huidige formatie) benodigd voor begeleiding en monitoring van de uitvoering. Deze inzet is afgelopen jaren extern ingehuurd vanuit het beschikbaar gestelde krediet voor de energietransitie. Overige capaciteit is binnen de huidige formatie ingepast in het reguliere takenpakket (denk aan de aanpassing van de welstandsnota, implementatie financieel instrumentarium, etc).

In onderstaande tabel is een totaaloverzicht van de begroting (in €) uit de Uitvoeringsagenda Rozendaal Energieneutraal 2050 weergegeven:

Werklijnen uitvoering	2019	2020	2021	Totaal begroot
Energiebesparing	15.000	17.500	7.500	40.000
Duurzame Energie Opwekking	5.000	10.000	Pm	15.000
Duurzame Warmte	5.000	12.500	17.500	35.000
Klimaatadaptatie	via ander budget	via ander budget	via ander budget	
Communicatie	5.000	5.000	5.000	15.000
Totaal budget werklijnen	30.000	45.000	30.000	105.000
Extra capaciteit uitvoering (ext. inhuur)	16.500	33.000	33.000	82.500
Totaaloverzicht	46.500	78.000	63.000	187.500

Aanvullende middelen:

- Aanvullend op deze begroting heeft de gemeenteraad eind 2019 aanvullend krediet (van € 315.000) beschikbaar gesteld ten behoeve van de inzet van financieel instrumentarium, ten behoeve van de subsidieregeling 'Energietransitie bestaande woningen Rozendaal'. Daarnaast is een bedrag van € 500.000 gestort in het revolverend fonds bij SVn ten behoeve van de uitvoering van de regeling Toekomstbestendig Wonen Gelderland- gemeente Rozendaal. Aangezien het hier om liquiditeiten gaat was hier geen dekking voor nodig. Al het gestorte geld komt op termijn weer terug (via revolverend fonds).
- Omdat aanvragers van de lokale subsidie nog tot 1 juli 2022 kunnen verzoeken om de aangevraagde subsidie uit te betalen is deze evaluatierapportage voor deze betreffende regeling nog geen formele eindrapportage. Dit betekent dat na 1 juli 2022 de eindstand kan worden opgenomen. Het restant van deze subsidie (naar verwachting tussen de € 57.000 en € 88.000) valt dan terug in de algemene middelen. Op het moment van schrijven van deze evaluatie zijn nog 31 aanvragen niet uitbetaald.
- Het rijk heeft via de decembercirculaire van 2019 middelen beschikbaar gesteld voor het vormgeven van de energietransitie. 1 van de onderdelen betreft een voor ieder gemeente gelijk bedrag van € 200.000 voor de warmtetransitie. Het bedrag is in eerste instantie niet bedoeld en waarschijnlijk ook niet toereikend voor de feitelijke maatregelen om die transitie vorm te geven, maar vooral voor verkennend onderzoek en uitwerking van een visie en (bronnen)strategie op de warmtetransitie. In

de uitvoeringsagenda was een klein krediet beschikbaar voor onder meer het opstellen van een dergelijk visie. Daarom is in 2020 besloten om € 50.000 toe te voegen aan de reserve energietransitie.

- Binnen de werklijn Duurzame Warmte is in 2021 gebruik gemaakt van de RVO-subsidie Extern Advies Warmte (EAW), waarbij in juni 2021 € 20.660 ontvangen is ten behoeve van de uitwerking van de Transitievisie Warmte.
- In 2020 is een subsidie ontvangen van provincie Gelderland van € 827, als co-financiering voor de inzet van het (regionale) Energieloket Midden-Gelderland.

Benutting begrote posten

Werklijnen uitvoering	Activiteiten op hoofdlijnen	Totaal besteed	Totaal begroot
Energiebesparing	Folder Duurzaam Rozendaal Materiaal Expo Duurzaam Rozendaal Bijeenkomsten energiebesparingsactiviteiten Diensten basispakket ELMG – energieloket Aangepassing welstandsnota – verduurzaming	1.500 3.600 500 2.400 2.000	40.000
Duurzame Energie Opwekking	Facilitatie oprichting ZonneRoos Quickscan potentie ontwikkellocaties zon Bijdrage aan de RES regio Arnhem Nijmegen	7.500 2.500 1.000	15.000
Duurzame Warmte	Uitwerking factsheet Duurzame Warmte Transitievisie Warmte Bijeenkomsten buurtgesprekken	1.000 23.500 500	35.000
Communicatie	Uitwerking Logo Duurzaam Rozendaal Campagne Duurzaam Rozendaal	500 12.500	15.000
Totaal budget werklijnen		59.000	105.000
Extra capaciteit uitvoering (ext. Inhuur)	Inzet van externe projectleider energietransitie, gemiddeld 8 uur/week	83.050	82.500
Totaaloverzicht		<u>142.050</u>	187.500

Wanneer we de meerjarenbegroting afzetten tegen de daadwerkelijke bestedingen valt op dat een deel van het beschikbaar gestelde krediet nog niet besteed is (overwegend vanwege doorschuiven van activiteiten naar een later moment). De daarvoor begrote kostenposten zijn doorgeschoven naar het jaarprogramma van 2022. Ook waren kosten begroot die uiteindelijk niet gemaakt zijn, omdat ze zijn opgevangen binnen de eigen organisatie. Ook zien wel dat kosten lager uit zijn gevallen dan eerder voorzien. Meer specifiek vallen de volgende zaken op binnen de werklijnen:

Werklijn energiebesparing

- Er is een onderbesteding vanwege het doorschuiven van de uitwerking van een plan van aanpak voor de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed. Hier was een post van € 10.000 voor begroot.
- Veel beoogde activiteiten binnen de werklijn Energiebesparing zijn vanwege COVID-19 anders of niet georganiseerd, waardoor kosten rond organisatie van fysieke bijeenkomsten niet of nauwelijks gemaakt zijn (denk aan 'lekker wonen beurs' en inloopbijeenkomsten rond specifieke thema's).
- De uitwerking van het financieel instrumentarium rond energiebesparing (subsidieregeling en duurzaamheidslening) zijn in eigen beheer van gemeente ontwikkeld. De daarvoor begrote kostenposten voor inhuur van een extern adviseur zijn niet noodzakelijk geweest.
- Voor de collectieve inkoopacties Winst-uit-je-Woning zijn geen kosten gemaakt, behalve voor de huur van 't Rhedens voor de informatiebijeenkomst.
- De kosten voor de uitwerking van het verruimde beleidskader voor verduurzaming van monumenten waren de helft minder dan begroot.
- Voorzien was verschillende factsheets uit te werken (voor verschillende woningtypen in Rozendaal), om woningeigenaren te informeren over de verduurzamingsmogelijkheden. In samenspraak met de energiecoach en leden van de werkgroep Duurzaam Rozendaal is besloten om deze specifieke

factsheets op dit moment nog niet uit te werken. Specifieke maatwerk-factsheets worden interessant bij de uitendelijke keuzes voor alternatieve warmte-oplossingen. Daarom is een uniforme factsheet uitgewerkt, met verduurzamingsmaatregelen om alvast goed voorbereid te zijn op de komende warmtetransitie.

- Er waren kosten begroot voor het opleiden van een energiecoach, deze kosten zijn niet noodzakelijk gebleken gelet op de expertise van de Rozendaalse energiecoach.

Werklijn Duurzame Energie Opwekking:

- Binnen de werklijn Duurzame Energie Opwekking is nog geen start gemaakt met de uitwerking van het ruimtelijk-maatschappelijk beleidskader voor (grootschalige) duurzame energie opwekking. Dit wordt als integraal onderdeel binnen het Omgevingsvisie-traject meegenomen, dit zal pas starten in 2022. Het budget dat hiervoor gelabeld staat (€10.000) schuift daarmee door naar 2022.
- De kosten voor de gemeentelijke inbreng in de uitwerking van de Regionale Energie Strategie zijn minder hoog uitgevallen dan voorzien.

Werklijn Duurzame Warmte:

- Het excursieprogramma naar voorbeeldprojecten Aardgasvrij wonen is vanwege COVID-19 doorgeschoven in tijd. De daarvoor begrote kosten zijn nog niet gemaakt.
- De beoogde haalbaarheidsscan voor 2-3 warmte opties voor Rozendaal zijn in tijd naar achteren geschoven, en vormen onderdeel van de nader uit te werken buurtuitvoeringsplannen in 2022.

Werklijn Communicatie & bewustwording:

- Het communicatiebudget is met name ingezet ten behoeve van de uitwerking van content binnen de campagne Duurzaam Rozendaal. Dat houdt in dat het budget, oorspronkelijk verdeeld over de drie uitvoeringsjaren van de uitvoeringsagenda, voor het overgrote deel benut is in 2020.

4 Doorkijk naar vervolg – nieuwe uitvoeringsagenda na verkiezingen

Met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 is in 2021 gekozen voor de uitwerking van een aanvullend jaarprogramma voor 2022. Dit programma is door de raad op 21 september 2021 vastgesteld. In 2022 wordt vervolg gegeven aan de ingezette lijn van bewustwording en het in beweging krijgen én houden van inwoners als het gaat om energiebesparing en verduurzaming van woningen. Daarnaast gaan we in 2022 verder met de uitvoeringsplannen voor duurzame warmte, en wordt als vervolg op de Transitievisie Warmte uitwerking gegeven aan het Buurtuitvoeringsplan voor de startbuurt(en) de Moestuyn/Leermolensenk/Omgeving Delhoevelaan.

Voor de inwoners van de overige buurten brengen we in een aanvalsplan in beeld hoe zij aan de slag kunnen gaan met de zogenoemde 'geen-spijt'-maatregelen. Denk bijvoorbeeld aan het vergaand isoleren van de woning, op elektriciteit gaan koken of slimme warmtesystemen aanschaffen. En mogelijk is er in 2022 wel ruimte voor het aanbieden van een interessant excursieprogramma rond de warmtetransitie, dit hangt mede af van de ontwikkelingen rond COVID-19.

Tot slot zullen we in 2022 een start maken met het programmeren van een nieuwe Uitvoeringsagenda. Voor deze uit te werken uitvoeringsagenda willen we in samenwerking met de lokale werkgroep Duurzaamheid bekijken in hoeverre de uitgevoerde enquêtes rond duurzaamheid onder inwoners een jaarlijks terugkerende activiteit kan worden en daarmee ook onderdeel kan zijn van de jaarlijkse evaluatierapportage.

Kortom, ook in 2022 stropen we de mouwen op samen met inwoners en betrokken partijen om Rozendaal verder te verduurzamen!